

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm
2026-06-04

Vår referens
Patrick Krassén

Dnr
Fi2026/00577

Remissyttrande

Betänkandet *Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser* (SOU 2026:20)

Företagarna har beretts möjlighet att inge yttrande om det remitterade betänkandet. Här följer våra synpunkter.

Förslaget i korthet

Utredningen har haft i uppdrag att analysera hur statliga åtgärder som motverkar höjning av skattesatser i kommuner och regioner och som stimulerar sänkningar av sådana skattesatser kan utformas. I det har legat att utreda en skattebroms och en skattesänkingspremie riktad mot kommuner och regioner. Utredaren föreslår att en kommun eller region som sänker skattesatsen jämfört med föregående budgetår ska få ett årligt bidrag i tre år, motsvarande 25 procent av skattesänkningen år 1, 15 procent år 2 och 10 procent år 3. En kommun eller region som höjer skattesatsen ska betala motsvarande skattebromsavgift under tre år. Om kommunen eller regionen gör flera ändringar av skattesatsen under en treårsperiod ska varje ändring beräknas för sig och årligen summeras till ett samlat belopp som antingen blir ett bidrag eller en avgift. Om skattesatsförändringen sker till följd av en skatteväxling ska ingen skattebromsavgift eller skattesänkingsbidrag utgå.

Vidare föreslås att storleken på statliga skattereduktioner inte ska påverkas av förändringar av kommunernas och regionernas skattesatser. Skattereduktionerna föreslås beräknas med skattesatsen för kommunal inkomstskatt för 2026 i aktuell hemortskommun som bas, i stället för den faktiska skattesatsen för kommunal inkomstskatt. Statistiska Centralbyrån föreslås få i uppdrag att informera kommuner och regioner om konsekvenserna av åtgärden på incitament för lägre skattesatser.

Därtill lämnas flera förslag för att redovisa kopplingen mellan skattenivå och effektivitet tydligare. I kommunallagen föreslås införas ett krav på att eftersträva hög effektivitet i kommunal verksamhet. Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska omfatta även det målet. I riktlinjerna ska det också finnas en plan för kommunens eller regionens skattesatsnivå. Uppföljning och utvärdering i förvaltningsberättelsen ska omfatta de nya målen och riktlinjerna, och revisorerna ska i sin granskning även pröva om verksamheterna sköts på ett effektivt sätt. En skyldighet föreslås för kommuner och regioner att redovisa en motivering till en höjd skattesats i budgeten. Regeringen föreslås ge i uppdrag till Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) att utveckla och administrera nyckeltal för justerad skattesats för kommuner och för regioner.

Flera förslag lämnas också om statsbidragen till kommunerna. Staten bör lämna besked om nivån på statsbidragen för det kommande budgetåret tidigare än vad som sker i dag. Utvecklingen av den reala nivån på statsbidragen bör redovisas i budgetpropositionen. Staten bör använda sig av färre riktade statsbidrag. En ökad möjlighet till avgiftsfinansiering av kommunala tjänster kan utgöra alternativ till skattehöjningar.

Förslagen föreslås träda i kraft 1 juni 2027 respektive 1 januari 2028.

Företagarnas inställning

En låg och rimlig kommunalskattesats är ofta en viktig faktor för ett gott lokalt företagsklimat. Som utredningen noterar har den genomsnittliga sammantagna kommunalskattesatsen ökat under de senaste decennierna, och att detta främst har berott på höjningar av regionernas skattesatser.

Företagarna har inga övergripande invändningar mot utredarens förslag. En skattebroms och en motsvarande skattesänkingspremie har potential att ha en återhållande effekt på kommunala skattehöjningar och ge starkare kommunalpolitiska incitament för sänkt kommunalskatt. Fördelarna ska vägas mot den eventuella nackdel som det innebär att kommunernas självstyre påverkas. Som utredningen konstaterar är dock dagens statliga regelverk kring bland annat utjämning och utformning av skattereduktioner inte neutrala, utan påverkar effekten av förändringar av kommunalskatten och det kommunala skatteunderlaget. Dagens system kan som helhet antas bidra till högre kommunalskattesatser. Företagarna har ingen stark åsikt om de exakta tids- och procentsatser som utredningen föreslår.

Företagarna tillstyrker förslagen som syftar till att frikoppla storleken på de statliga skattereduktionerna från förändringar i en enskild kommuns skattesats (avsnitt 8.1.2). Nuvarande ordning subventionerar kommunala skattehöjningar och motverkar därför målet om låga och rimliga kommunalskattesatser.

Det ekonomiska förhållandet mellan staten och kommunerna är komplext. För att utredningens förslag ska få avsedd effekt måste de sammanvägas med det kommunala utjämningsystemet och statsbidragen till kommunerna. I detta avseende anser Företagarna att utredningens underlag är något knapphändigt. Utredningen uttalar att fördelningen av tillskott till de generella statsbidragen bör vara mer anpassade till den verksamhet som påverkas av samhällsförändringar eller demografiska förändringar, snarare än att fördelningen med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna ska vara den starka praxis som det är i dag. Detta är inte ett skarpt formulerat förslag, men Företagarna ser inriktningen som positiv. Dock kräver det ytterligare utredning och underlag för att kunna effektueras.

Förslaget om att införa ett krav på eftersträvande av hög effektivitet i kommunal verksamhet är självklart välkommet i sak. Detta kräver dock en rationell och tillämpbar definition av effektivitet. Det är i sammanhanget positivt att ett sådant krav ska underställas kommunrevisorernas granskning, men det förutsätter en reform av den kommunala revisionen. I det kommande lagstiftningsarbetet bör utredningens förslag sammankopplas med den nyligen tillsatta utredningen om förändrad kommunal revision (dir. 2026:21). I denna del kan ikraftträdandetiden övervägas, för att möjliggöra att den utredningens resultat ska kunna samimplementeras med förslagen om stärkt effektivitetsgranskning.

Förslagen om att det i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning i kommunerna ska införas en plan för kommunen eller regionens skattesatsnivå, samt en skyldighet för kommuner och regioner att redovisa motiveringar till föreslagna skattehöjningar i budgeten, är enligt Företagarna precisa. Vi motsätter oss inte i sak att sådana skyldigheter för kommunerna införs, för att stärka hushållningsdisciplinen, och ser att de kan öka transparensen för medborgare och företagare i kommunen. Dock framgår det inte av utredningen om någon särskild sanktion ska följa av att kraven inte uppfylls. Laglighetsprövningen av budgeten enligt 13 kap. kommunallagen kan i vår tolkning inte tillämpas på en skattesatsplan eller generell redovisning av motiveringar för skattehöjningar, då dessa inte är den typ av beslut som kan prövas. Förslagen i denna del får därför ses som mer mjuka styrmedel.

Utöver dessa förslag förs ett antal övergripande resonemang om kommunernas ekonomiska planering och att ett system med konjunkturstabiliserande statsbidrag bör utredas. Företagarna lämnar dessa utan vidare kommentarer.

Patrick Krassén
Skattepolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna